

21.9.2026

Päätös Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hakemukseen alijäämän kattamiskauden jatkamisesta vuoteen 2029

Asia

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä *hyvinvointialuelaki*, 115 a §:n 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamisesta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue haki 17.6.2026 hyvinvointialuelain 115 a §:ssä tarkoitettua alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamista vuoteen 2029.

Päätös on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä.

Päätös

Valtiovarainministeriö hyväksyy Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hakemuksen. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen on katettava taseeseensa kertynyt alijäämä vuoden 2029 loppuun mennessä.

Perustelut

1. Sovellettava lainsäädäntö

Hyvinvointialuelain 115 a §:n 1 momentin mukaan, jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi tehdä kyseisen päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi;
- 2) kertynyt alijäämä on katettavissa 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja
- 3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen laadittua tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden

elokuun loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö tekee päätöksen aluevaltuuston vahvistamien tilinpäätöstietojen perusteella.

Pääsääntönä säilyy velvoite kattaa kertynyt alijäämä hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa.

Määräajan jatkamisen tulee olla hyvinvointialueelle sillä tavoin välttämätöntä, että ilman sitä alue ei pysty noudattamaan sekä voimassa olevaa hyvinvointialueiden toimintaa että taloutta koskevaa lainsäädäntöä siten, ettei todennäköisesti synny merkittävää riskiä lainsäädännön noudattamatta jättämiselle. Edellytyksenä olevalla välttämättömyydellä tarkoitetaan myös sitä, että määräaikaa voidaan jatkaa vain sen verran, missä ajassa kyseisen hyvinvointialueen alijäämä on perustuen taloustietoihin ja hyvinvointialueen suunnitelmaan objektiivisesti arvioiden mahdollista kattaa.

Määräaikaa ei toisaalta voi jatkaa, ellei alijäämä objektiivisesti arvioiden ole katettavissa uuden määräajan puitteissa. Arviointi perustuu aluekohtaiseen arvioon. Jos alijäämän kattaminen edellyttää huomattavan suurta esimerkiksi useamman vuoden nettokustannusten laskua, hyvinvointialueen taloustilanne voi edellyttää toimenpiteiden ulottumista 115 a §:n 1 momentissa säädettyä pidemmälle ajanjaksolle. Tällöin määräaikaa ei voi jatkaa, vaan harkittavaksi tulevat muut voimassa olevan lainsäädännön mukaiset menettelyt.

Hyvinvointialueen tulee liittää hakemukseensa aluevaltuuston hyväksymä toimeenpantavissa oleva suunnitelma yksilöidyistä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi mahdollisimman pian. Suunnitelmassa on kuvattava toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset. Osana hyvinvointialueen toimintakertomusta tulee olla selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävydestä jatkettuna määräaikana.

2. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hakemuksen oikeudellisten edellytysten arviointi

2.1 Hyvinvointialueen hakemus ja suunnitelma

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto on 9.6.2026 päättänyt hakea alijäämän kattamismääräajan jatkamista vuoden 2029 loppuun ja hyväksynyt suunnitelman kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä. Aluevaltuusto on hyväksynyt vuoden 2025 tilinpäätöksen 9.6.2026.

Hyvinvointialueelta on hakemuksen käsittelyn yhteydessä pyydetty hallintolain (434/2003) 31 ja 32 §:n mukaisesti lisäselvitystä, jonka alue on toimittanut 6. ja 26.8.2026. Hyvinvointialuetta on kuultu hallintolain 34 §:n mukaisesti 21.8.2026.

Hyvinvointialueen hakemus sisältää päivitetyt tuloslaskelmat haettavalle alijäämän kattamiskaudelle vuoden 2029 loppuun sekä kuvauksen

tasapainottamistoimenpiteistä vuosille 2027–2029. Hakemuksessa esitetyt toimet jaksottuvat seuraavasti:

- 15 milj. euroa vuonna 2027
- 25 milj. euroa vuonna 2028 ja
- 35 milj. euroa vuonna 2029.

Vuoden 2028 säästöjen määrä sisältää myös vuoden 2027 toimien vaikutukset sekä vuoden 2029 säästöjen määrä sisältää vuosien 2027 ja 2028 toimenpiteiden vaikutukset. Hyvinvointialueen esittämien tuloslaskelmien mukaisesti näillä toimenpiteillä kertynyt alijäämä tulee katetuksi vuonna 2029 ja vuoden 2029 lopussa kertyneen kumulatiivisen ylijäämän määrä on noin 0,2 milj. euroa.

Hakemuksen käsittelyä varten toimitetun lisäselvityksen mukaan tasapainottamistoimenpiteiden vaikutukset ovat täsmentyneet yhteensä 77,2 milj. euroon. Merkittävimmät päivitetty sopeuttamiskokonaisuudet ja niiden kumulatiiviset kokonaisvaikutukset vuosille 2027–2029 ovat:

- Palvelurakenteiden keventäminen (14,2 milj. euroa)
- Hoito-/palveluketjujen sujuvoittaminen sekä palvelujen integraatio (11,3 milj. euroa)
- Voimavarojen uudelleen kohdentaminen (28,3 milj. euroa)
- Muut toimenpiteet (23,4 milj. euroa)

2.2 Hyvinvointialueen talouden ja toiminnan tilanne

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilikaudet 2023 ja 2024 olivat yhteensä noin 70 milj. euroa alijäämäisiä. Vuonna 2025 alueen talous kääntyi noin 11,7 milj. euroa ylijäämäiseksi. Vuonna 2025 alueelle myönnettiin hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta 2,6 milj. euroa. Hyvinvointialueella on kertynyttä alijäämää vuoden 2025 tilinpäätöksessä noin 58,4 milj. euroa (362 euroa / asukas, maan keskiarvo 303 euroa / asukas). Ottaen huomioon ylijäämäeriin rinnastettavat erät katettavan alijäämän määrä on vuoden 2025 lopussa noin 57,6 milj. euroa.

Hyvinvointialueen nettokustannukset¹ kasvoivat vuonna 2023 noin 10,0 % (maan keskiarvo 11,9 %), vuonna 2024 noin 6,0 % (maan keskiarvo 2,9 %) ja vuonna 2025 noin 0,3 % (maan keskiarvo 1,3 %). Vuonna 2025 alueen nettokustannukset olivat 828 milj. euroa (5132 euroa / asukas, maan keskiarvo 4541 euroa / asukas). Vuonna 2024 nettokustannusten kasvu oli maan keskimääräistä tasoa korkeampaa, mutta muina toimintavuosina kasvu on alittanut maan

---

¹ Nettokustannukset = -toimintakate - rahoitustuotot ja -kulut + poistot ja arvonalentumiset.

keskimääräisen tason. Vuoden 2026 Valtiokonttorille raportoitu tilinpäätösennuste ennakoi 5,9 % kasvua nettokustannuksiin.

Valtion rahoitus on alueen saaman maksatuspäätöksen mukaan vuonna 2026 noin 880,6 milj. euroa (5433 euroa / asukas). Kasvua vuoden 2025 rahoitukseen on 5,2 %. Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaistujen rahoituksen painelaskelmien mukaan alueen rahoitus kasvaa arviolta noin 1,4 % vuonna 2027, noin 2,8 % vuonna 2028 ja noin 3,0 % vuonna 2029. Valtiovarainministeriön 21.9.2026 julkaiseman vuoden 2027 rahoituslaskelman mukaan alueen rahoitus on 895,5 milj. euroa (5548 euroa/asukas) vuonna 2027. Kasvua vuoden 2026 rahoitukseen olisi 1,7 % eli hieman keväällä ennakoitua enemmän.

Hyvinvointialueen Valtiokonttorille raportoiman tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2026 ylijäämä olisi noin 3,1 milj. euroa. Alueen Valtiokonttorille toimittaman 8/2026 kirjanpidon toteuman mukainen nettokustannusten kasvu edellisvuoteen nähden on noin 4,1 %, mikä ennakoi tilinpäätösennustetta parempaa tulosta.

Jos hyvinvointialueen katettava alijäämä 57,6 milj. euroa katettaisiin vuoden 2026 loppuun mennessä, edellyttäisi se alueelta valtiovarainministeriön arvion mukaan nettokustannusten laskua noin 0,6 % vuoden 2026 aikana verrattuna vuoden 2025 nettokustannusten tasoon.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan perustuen 30.4.2026 julkaistuihin hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmiin vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaisen alijäämän kattaminen edellyttäisi alueelta nettokustannusten muutosta enintään seuraavasti:

- vuoden 2027 loppuun mennessä nettokustannusten pitäisi laskea vuotuisesti keskimäärin noin 2,4 % ajalla 2026–2027
- vuoden 2028 loppuun mennessä nettokustannukset saisivat kasvaa vuotuisesti keskimäärin korkeintaan noin 2,9 % ajalla 2026–2028
- vuoden 2029 loppuun mennessä nettokustannukset saisivat kasvaa vuotuisesti keskimäärin korkeintaan noin 3,1 % ajalla 2026–2029.

Hyvinvointialueen vuoden 2025 tilinpäätökseen sisältyi kertaluonteisia eriä, jotka pienensivät nettokustannuksia ja näin ollen tiukentavat mainittuja laskennallisia uria arviolta muutaman prosenttiyksikön kymmenyksen.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella asuu valtakunnallisesti vertaillen iäkästä ja sairasta väestöä: ikävakioitu sairastavuus (111) ja työkyvyttömyysindeksi (120) ovat hyvinvointialueella yli maan keskiarvon. Työttömyys ja nuorisotyöttömyys olivat vuonna 2025 maan korkeimpia. Väestöennusteiden mukaan yli 75-vuotiaiden osuus kasvaa lähes viidennekseen alueen väestöstä vuoteen 2040 mennessä. Alueen asukaskohtaiset kustannukset ovat maan keskiarvoa suuremmat, mutta suhteutettuna alueen väestön maan korkeimpaan palvelutarpeeseen ne ovat maan pienimmät.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on ollut haasteita pysyä lakisääteisissä määrärajoissa. Alueella on selkeitä viiveitä erityisesti perusterveydenhuollon hoitotakuun toteutumisessa yli ja alle 23 vuotta täyttäneillä, avosairaanhoidossa sekä erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyssä. Viimeisen vuoden aikana alueella on onnistuttu parantamaan huomattavasti erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyä (66 % 12/2025; 87 % 6/2026). Alueen sosiaalihuollon palveluissa palvelurakenteen raskaus ja haasteet pysyä lakisääteisissä määrärajoissa nousevat esille erityisesti ikääntyneiden sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluissa.

Hyvinvointialueen hakemuksessa esitetyn ja hyvinvointialuelain 13 a §:n mukaisissa hyvinvointialueneuvotteluissa todetun mukaisesti hyvinvointialueella on osoitettu päätöksenteko- ja toimeenpanokykyä talouden tasapainottamisessa. Hyvinvointialue on toteuttanut merkittäviä sopeuttamistoimien kokonaisuuksia sekä tehostanut niitä tarvittaessa lisäpääöksillä. Toimien toteutumista ja niiden vaikutuksia talouden ja toiminnan tasapainoon seurataan osana hyvinvointialueiden vuotuista ohjausta.

3. Kokonaisarvio alijäämien kattamista koskevan määrärajan jatkamisesta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on katettavaa alijäämää vuoden 2025 lopussa noin 57,6 milj. euroa. Vaadittavan sopeutuksen mittakaavan suhteuttamisessa käytettävissä olevaan aikaan on muun ohella otettu huomioon alueen väestön palvelutarpeeseen suhteutettujen kustannusten maan matalin taso sekä lakisääteisten palvelujen toteutumisessa todetut puutteet. Näin ollen alijäämän kattamista koskevan määrärajan jatkamista vuoden 2029 loppuun voidaan pitää välttämättömänä.

Kertyneen alijäämän kattaminen vuoden 2029 loppuun mennessä sallii Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen nettokustannuksille lähtökohtaisesti 3,1 % vuosittaisen kasvun vuosille 2026–2029. Hyvinvointialueella on vuonna 2026 tehty lisärahoituspäätöksen ehtojen mukaisesti panostuksia, jotka ovat osaltaan nostaneet alueen kustannuksia. Ottaen huomioon hyvinvointialueen vuoden 2026 tilinpäätösennusteen mukaisen kustannuskehityksen, vuosien 2027–2029 mahdollinen kasvu-ura tulee kuitenkin olemaan tiukempi.

Hyvinvointialueen nettokustannusten kasvun tasoa voidaan pitää mahdollisena saavuttaa tilanteessa, jossa hyvinvointialueiden on tullut vuodesta 2023 alkaen sopeuttaa toimintaansa vastaamaan saamaansa rahoitusta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kertynyt alijäämä on katettavissa vuoteen 2029 jatkettuna määräaikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut eivät ole välittömästi vaarantuneet, mutta alueen aiemman tilanteen vuoksi lakisääteisten palvelujen toteutumiseen liittyy edelleen

riskejä. Näin ollen sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että velvoite alijäämien kattamiseen vuoden 2028 loppuun mennessä voisi heikentää merkittävästi alueen edellytyksiä järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut lainsäädännön ja alueen asukkaiden tarpeen edellyttämällä tavalla.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan alijäämien kattamista koskevan määräajan jatkaminen on välttämätöntä hyvinvointialuetta koskevan lainsäädännön noudattamiseksi ja alijäämä on mahdollista kattaa vuoteen 2029 mennessä. Hyvinvointialueen hakemuksen, sopeuttamissuunnitelman ja muiden alueelta saatujen selvitysten perusteella sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että alueen suunnittelemat sopeuttamistoimenpiteet voivat olla toteutettavissa ilman, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut vaarantuisivat.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tulee esittää kussakin toimintakertomuksessaan selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävydestä päätöksen mukaisena määräaikana.

Muutoksenhaku

Päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Hyvinvointialuelain 138 §:n 3 momentin mukaan muutoksenhausta valtion viranomaisen päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019), ellei mainitussa laissa tästä poiketa. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Sovellettavat lainkohdat

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 115, 115 a ja 138 §
Hallintolaki (434/2003) 31, 32 ja 34 §

Kunta- ja alueministeri   Anna-Kaisa Ikonen

Hallitusneuvos   Kirsi Ruuhonen

Liitteet

Valitusosoitus

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamisesta 28.8.2026

Jakelu

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Tiedoksi

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen, valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sisäministeriö

VN/19316/2026-VM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Ruuhonen Kirsi 91346626B

2026-09-21

Ikonen Anna-Kaisa 913080200

2026-09-24